

แนวคิดในการจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ
The concept of school management promotes health and wellness.

อรภิญญา แพงจันทร์
สกวรัตน์ ทวีนิมิต
ทัศนีย์ อุทัยศรี
มหาวิทยาลัยยูเอ็มออฟฟิงส์คอลเลจ
Orapinya Pangjan
Sakaorat Taweenu
Tasane Uthaisri
Universal Ministries of The King's College, FL. The USA.
Email: sophahai123@gmail.com

วันที่รับบทความ: 21 กันยายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ 22 ธันวาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 30 ธันวาคม 2565
Received: September 21, 2022; Revised: December 22, 2022; Accepted: December 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอหลักการและแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ, องค์ประกอบของโรงเรียนสุขภาวะ, การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การเป็นโรงเรียนสุข ตลอดทั้งการจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ ในอันที่จะทำให้โรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่จะต้องร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเพราะสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรม ที่เป็นพฤติกรรมสุขภาพ ถ้ามีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สุขภาพจะดีตามมา ดังนั้น สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ ช่วยกันสร้างความเข้าใจกันให้แพร่หลายในชุมชนว่า โรงเรียนนอกจะบ่มเพาะความรู้ให้เด็กแล้วยังเป็นที่สร้างสุขภาพและสุขภาวะที่ดี

คำสำคัญ: การจัดการ, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ, โรงเรียนส่งเสริมสุขภาวะ

Abstract

This academic article aims to present the principles and concepts of health and well-being schools, elements of well-being schools, integrated learning towards a happy school. as well as school management to promote health and well-being in order to make the school an educational institution, it must work with families and communities to change children's behavior because most health is caused by behavior. that is healthy behavior If the correct behavior good health will follow, so the first thing to do is Help to create a widespread

understanding in the community that Outside schools foster knowledge and create good health and well-being.

Keywords: management, Health Promotion School, Health Promoting School

บทนำ

จากความสำเร็จของการส่งเสริมสุขภาพเด็กและเยาวชนอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยจึงได้มีการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมสุขภาพในระดับสถานศึกษาเพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา โดยได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเต็มตามศักยภาพ ดังสาระสำคัญที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการศึกษาเพื่อพัฒนานคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้ยังส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดแทรกไว้ในทุกงาน โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกัน พัฒนานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545 : 67) นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้เป็นมาตรฐานของสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเป็นอันดับแรกปรากฏในตัวบ่งชี้พื้นฐาน ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ย่อย คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ รวมทั้งรู้จักดูแลตนเอง ให้ความปลอดภัย และตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ โดยสาระสำคัญมุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ รวมทั้งรู้จักดูแลตนเอง ให้ความปลอดภัย และผู้เรียนที่มีสุนทรียภาพ มีความซาบซึ้ง รับรู้ในคุณค่าหรือมีอารมณ์ความรู้สึกในสิ่งดีงาม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554 : 15-25) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้เป็นมาตรฐานให้โรงเรียนในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ความเข้าใจเกี่ยวกับการระบาดของโรค และการป้องกันโรคเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนในทุกช่วงอายุ เพราะเด็กและเยาวชนจะต้องพัฒนาพฤติกรรมของตนเองเพื่อป้องกันการระบาด เช่น การล้างมือและการสวมหน้ากากอนามัย และการรักษาระยะห่างทางสังคม เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย โดยเฉพาะการมาเรียนในสถานศึกษา นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนควรเข้าใจผลกระทบที่เกิดจากโรคระบาดและมาตรการควบคุมต่าง ๆ ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น โดยครอบคลุมเนื้อหาและประเด็นที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก เช่น การรับรู้อารมณ์ความรู้สึก

ต่าง ๆ ความวิตกกังวลและความเครียดจากการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือผลกระทบต่อคนในชุมชน ตลอดจนการมีทักษะในการรับรู้ข่าวสาร ดังนั้น ครูสามารถใช้โอกาสนี้ในการสอนให้นักเรียนเข้าใจถึงประเด็นและมิติต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องโรคและการป้องกันโรค เพื่อช่วยให้นักเรียนลดความกลัวและวิตกกังวล เสริมความยืดหยุ่นในการรับมือกับสถานการณ์ และผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตของพวกเขา บ่มเพาะความเห็นอกเห็นใจพร้อมทั้งสร้างสรรค์ชุมชนที่มีความปลอดภัยและห่วงใยกันมากยิ่งขึ้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 : 69) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และเอื้อต่อการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพและที่สำคัญยิ่งเพื่อสุขภาวะความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและจิตใจของนักเรียนอันเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดโรงเรียนสุขภาวะที่มีเป้าหมายสำคัญยิ่งในการสร้างความปลอดภัยทั้งในโรงเรียนสภาพแวดล้อม ครอบครัวและชุมชนและส่งเสริมสุขภาวะของผู้เรียนทั้งกาย ใจ สังคมและปัญญา

ความสำคัญของการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนสมควรต้องได้รับการพุ่มพักดูแลทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจควบคู่กันไปเพราะการมีสุขภาพแข็งแรงจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กในขณะที่ได้รับบริการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีมีสุขอนามัยในการดูแลตัวเองให้มีสุขภาพที่ดียิ่งขึ้นไปด้วย ทั้งนี้ ปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพื้นฐานสำคัญในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติและเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและคุณภาพต่อผู้เรียนให้มีพื้นฐานสุขอนามัยที่ดี เป็นทั้งคนเก่งและคนดีควบคู่กัน

หลักการและแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ

โรงเรียนเป็นสถานศึกษา ที่จะต้องร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเพราะสุขภาพส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรม ที่เป็นพฤติกรรมสุขภาพ ถ้ามีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สุขภาพจะดีตามมา ดังนั้น สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ ช่วยกันสร้างความเข้าใจกันให้แพร่หลายในชุมชนว่า โรงเรียนนอกจะบ่มเพาะความรู้ให้แตกฉานแล้วยังเป็นที่สร้างสุขภาพ

1. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ก่อนที่จะทำความเข้าใจกับนิยามของคำว่า “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ” ได้นั้น เราควรทำความเข้าใจกับคำว่า “การส่งเสริมคุณภาพ” ให้ชัดเจน จากการประชุมที่ Ottawa Charter for Health Promotion โดยองค์การอนามัยโลก ได้กำหนดว่า การส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้ประชาชนเพิ่มความสามารถในการควบคุมและสร้างเสริมสุขภาพของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อให้มีสุขภาพดีด้านร่างกาย จิตใจและสังคม (กรมอนามัย, 2542: 23 อ้างถึง Ottawa Charter for Health Promotion, 1986)

การส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) หมายถึง การใช้วิทยาศาสตร์และศิลปะในการช่วยเหลือคน ให้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่ภาวะสุขภาพที่เหมาะสมที่สุด สภาวะสุขภาพที่เหมาะสมที่สุด ก็คือ ความสมดุลของร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และสติปัญญา การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต จะต้องอาศัย ความพยายามในการเพิ่มความตระหนัก (Awareness) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Change behavior) และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (Create environment) เพื่อการสนับสนุนให้เกิดสุขปฏิบัติให้มีสุขภาพที่ดี ซึ่งทั้งสาม ประการที่กล่าวมา จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงในที่สุด สภาวะสมดุลของปัจจัยในร่างกาย ดังภาพต่อไปนี้ (American Journal of Health Promotion, 1989 : 254)

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Health promoting schools) เป็นสถานที่ซึ่งทุกคนในโรงเรียนร่วมใจกัน จัดโครงสร้างและประสบการณ์ผสมผสานเชิงบวก เพื่อส่งเสริมและปกป้องสุขภาพของนักเรียน กิจกรรมนี้ ประกอบด้วย การเรียนรู้เรื่องสุขภาพทั้งในและนอกหลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อสุขภาพ การจัดให้มีการบริการสุขภาพที่เหมาะสม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพ (ลักขณา เต็มศิริกุลชัย และสุชาดา ตั้งทางธรรมะ, 2541 : 123)

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง โรงเรียนที่มีการพัฒนาขีดความสามารถตลอดเวลา เพื่อให้โรงเรียน เป็นสถานที่ที่มีคุณลักษณะที่ดี สำหรับกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียนเพื่อ 1. การเรียนรู้ 2. การทำงาน และ 3. การ เป็นที่อยู่อาศัย (บวร งามศิริอุดม, 2542 : 159)

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Health promoting schools) หมายถึง สถานศึกษาที่เกื้อหนุนด้วยภาวะ ที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บโดยการจัดการศึกษาให้ความรู้และแหล่งความรู้แก่นักเรียนและชุมชน (กรมอนามัย , 2543 : 155)

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ “โรงเรียนที่มีขีดความสามารถแข็งแกร่งมั่นคง ที่จะเป็นสถานที่ที่มี สุขภาพอนามัยที่ดี เพื่อการอาศัย ศึกษา และทำงาน” (กรมอนามัย, 2542)

มุ่งเน้น - การเสริมสร้างสุขภาพและป้องกันโรคที่เปื้อนสาเหตุการตายและความพิการ

ให้ - นักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน สมาชิกในครอบครัวและชุมชน

เพื่อ - ทุกคนสามารถดูแลตนเอง ตัดสินใจควบคุมสภาวะแวดล้อมที่มีผล

ต่อสุขภาพและสร้างสภาวะที่เอื้อต่อสุขภาพ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (Health promoting schools) หมายถึง โรงเรียนซึ่งรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ ได้กำหนดไว้และมีการดำเนินงาน โดยได้รับการสนับสนุนและมีข้อตกลงที่จะเพิ่มพลังทางสังคมให้ทุกคนที่ เกี่ยวข้องกับโรงเรียนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ (Health. (2016)

จากที่รวบรวมข้อมูลข้างต้น ผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า 1. โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง สถานศึกษาที่ใช้ กระบวนการพัฒนาขีดความสามารถให้นักเรียน ครูอาจารย์ ครอบครัวและชุมชน โดยพัฒนาแบบองค์รวม ทั้ง บุคคล ชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ให้ทุกคนในโรงเรียนมีสภาวะสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณและสติปัญญา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ การทำงานและการเป็นที่อยู่อาศัยเสมือนบ้าน

และส่งเสริมสุขภาพไปถึงชุมชน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนนั่นเอง 2. โรงเรียนสุภาพะ คือ โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ “ผู้เรียนเป็นสุข” โดยการ ปรับสภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเพิ่มพฤติกรรมสุขภาพ จัดโครงสร้างและระบบต่างๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพะของผู้เรียนทั้ง ด้านกาย ใจ สังคม และปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการรับการเปลี่ยนแปลงสู่โลก ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

จากเป้าหมายของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ต้องการให้ “ทุกคนมีอายุยืนยาวขึ้นอย่างมีความสุข” จึงจำเป็น ต้องวางรากฐานการพัฒนา สร้างและเสริมให้เด็กและเยาวชนของไทยมีศักยภาพและคุณภาพที่เพียงพอเหมาะสม สสส. โดยสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว ร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโรงเรียนตามกรอบ แนวคิดเพื่อพัฒนาสุขภาวะของผู้เรียนทั้ง 4 มิติ พร้อมพัฒนาระดับการทำงานโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ฐานการทำงาน (Platform Plan) ของการแก้ปัญหาและพัฒนาสุขภาวะให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จนถึงปัจจุบัน สสส. ได้ร่วมพัฒนา “โรงเรียนสุภาพะ” ที่เป็นรูปธรรม กว่า 3,000 โรงเรียน ผ่านโครงการและภาคีเครือข่ายต่างๆ รวมถึงยังมีการสร้างความร่วมมือกับ ครุสภา มหาวิทยาลัยราชภัฏนาร่อง 10 แห่ง มูลนิธิสถาบันวิจัยระบบการศึกษา (IRES) ในการ ปฏิรูประบบการพัฒนาครูแนวใหม่ที่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถ พัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องได้

องค์ประกอบของโรงเรียนสุภาพะ

โรงเรียนสุภาพะคือ การจัดการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเป็นสุขโดยการปรับสภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเพิ่มพฤติกรรมสุขภาพ จัดโครงสร้างและระบบต่าง ๆ ให้โรงเรียน สภาพแวดล้อม ครอบครัว และชุมชนเป็นพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมสุขภาพะของผู้เรียนทั้งด้านกาย ใจ สังคมและปัญญา โดยองค์ประกอบหลักของ โรงเรียนสุภาพะ 5 ด้านประกอบด้วย (คู่มือ การประเมินตนเองของโรงเรียนสุภาพะ, ออนไลน์).

1. ผู้เรียนเป็นสุข ได้แก่ ผู้เรียนมีสุขภาพดี ผู้เรียนมีทักษะการปฏิเสธให้ตนเองพ้นจากอันตราย ผู้เรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ผู้เรียนมีวินัยรู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ อนุรักษ์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม และผู้เรียนกระตือรือร้นให้ ความสนใจในการเรียน

2. โรงเรียนเป็นสุข ได้แก่ โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาวะของผู้เรียน โรงเรียนมีการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริม สร้างให้ผู้เรียนมีสุขภาวะโดย สอดคล้องกับบริบทภายในโรงเรียนและท้องถิ่น โรงเรียนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม ประเมินผลร่วมกันภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อ ต่อการเสริมสร้างสุขภาวะ ของผู้เรียน

3. สภาพแวดล้อมเป็นสุข ได้แก่ โรงเรียนเป็นเขตปลอด เหล้า-บุหรี่ การพนัน และสิ่งเสพติด โรงเรียนมีการคัดเลือก วัตถุดิบ เครื่องดื่ม และอาหารว่างที่เป็น ประโยชน์ต่อสุขภาวะ ของผู้เรียน บรรยากาศใน

โรงเรียน และห้องเรียนเอื้อต่อ การจัดกระบวนการ เรียนรู้ของผู้เรียนโรงเรียนมีระบบป้องกันภัยและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ และโรงเรียนมีการจัดสภาพบริเวณโรงเรียนให้มีบรรยากาศร่มรื่นและส่งเสริมการเรียนรู้

4. ครอบครัวเป็นสุข ได้แก่ ครอบครัวรับฟังและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้เรียนในการป้องกัน ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาพ ครอบครัวและโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง ด้านสุขภาพ เพื่อร่วมพัฒนาสุขภาพผู้เรียน ครอบครัวมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การ ดูแลเอาใจใส่ด้านการ เรียน และพฤติกรรมด้วยวิธีเชิงบวก ครอบครัวเข้าไปมีส่วนร่วม ในกระบวนการเสริมสร้าง สุขภาพของ โรงเรียน

5. ชุมชนเป็นสุข ได้แก่ ชุมชนมีสถานที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และใช้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพของผู้เรียน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับข้อมูลเชิงสุขภาพของผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้าง เสริมสุขภาพของผู้เรียน ชุมชนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การเป็นโรงเรียนสุข

การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การเป็นโรงเรียนสุข โดยใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning: PBL) และจิตศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

1. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน Problem - Based Learning (PBL) กระบวนการนี้เน้นการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) วิธีการเรียนการสอนจะนำปัญหาหรือสถานการณ์มาเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาความรู้ และ ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา เรียน โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย การเรียนโดยการกำกับ ตนเอง (Self - Directed Learning) และการทำงานร่วมกันเป็น ทีม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563: 7)

ขั้นตอนที่ 1

- มอบปัญหาโจทย์สถานการณ์จริงในวิชาชีพ
- สร้างตาราง FILA เพื่อหาคำตอบและแก้ปัญหา (ภาพที่ 4)

ขั้นตอนที่ 2

- การเรียนโดยการกำกับตนเอง ศึกษาหาข้อมูลจากวิทยากรภายนอก เช่น ห้องสมุด ตำรา วารสาร อินเทอร์เน็ต สื่อการสอน (ครูจัดสรรให้) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ
- การสังเคราะห์และประยุกต์ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อประเมินแหล่งข้อมูล ความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ประยุกต์และเลือกนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงว่าตรงประเด็นเพียงพอใน การแก้ไข ปัญหา หาประเด็นความรู้เพิ่มเติม ในกรณีที่ทำเป็นและสรุป เตรียมสื่อ เลือกวิธีการนำเสนอผลงาน

- การสะท้อนความคิด ให้ข้อมูลย้อนกลับ นำเสนอผลงานกลุ่มด้วยสื่อหลากหลายที่สะท้อนความคิด ทำการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ แก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การเชื่อมโยงและสรุปภาพรวมเป็นความรู้ทั่วไป (Generalization)

จิตศึกษากับการพัฒนาปัญญาภายใน จิตศึกษานี้เกิดจากความเชื่อว่า “เพราะความสัมพันธ์เชิงบวก เป็นหัวใจของการเรียนรู้” เพราะหากครูและเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เด็กรู้สึกโรงเรียนเป็นสถานที่ที่มี ความอบอุ่นและส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการที่ดีด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนรู้ได้ โดย กิจกรรมส่วนมากมักเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดสมาธิหรือสติมุ่งสร้างพลังความสงบจากภายใน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายในเชิงลึก รวมไปถึงกิจกรรมที่มุ่งสร้างพลังความรัก ความเมตตาด้วย

ตัวอย่างกิจกรรมจิตศึกษา

- โยคะ เพื่อให้ผู้เรียนได้อยู่กับลมหายใจ
- การนวดตนเองหรือนวดเพื่อนเพื่อส่งต่อความรู้สึกดีต่อกัน
- การเดินรอยเท้า การเดินต่อเท้าตามเส้นตรง เพื่อให้เกิดสติเท่าทันอารมณ์
- การส่งเทียน การพับกระดาษ

2. ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสอนของครู นักปฏิบัติให้เกิดเป็นชุมชนเพื่อสร้างสรรค์ การเรียนแบบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติ และการแสดงความคิดเห็น ไม่ใช่รูปแบบการนั่งฟัง สัมมนาหรือบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่เป็น กระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจร ของการร่วมกันตั้งคำถามและ ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน ตามแนว ความเชื่อว่าหัวใจ ของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครู และ นักการศึกษา

รูปแบบการทำงาน

2.1 ดำเนินการแบบทีม เรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นทีม ในโรงเรียนเดียวกัน หรือ ต่างโรงเรียนกันก็ได้ หรือ แม้แต่โรงเรียนที่อยู่ห่าง ไกลกันโดยแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันผ่าน ICT

2.2 มีครูเป็นผู้นำร่วมกัน และผู้บริหารเป็นผู้ ดูแลสนับสนุนเพื่อร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

2.3 คำนึงถึงความสำคัญ ในเรื่องความสุขของ การทำงานร่วมกันของ สมาชิกในชุมชน

การจัดการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ

1. วิธีการสร้างโรงเรียนเป็นสุข การพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะจะเริ่มต้นพัฒนาจากผู้เกี่ยวข้อง กับโรงเรียน คือ ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ซึ่งต้องถือว่าเป็น “เจ้าของโรงเรียน ร่วมกัน” และมีเป้าหมายอยู่ที่ตัวนักเรียน การพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงจึงเน้นการ

จัด กระบวนการทำงานให้เกิดการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน (interactive learning) ทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้ปกครองและชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ร่วมกัน พัฒนาใน 3 ประเด็นหลัก คือ (1) ร่วมสร้างแผนพัฒนาโรงเรียน (School Improvement Plan: SIP) (2) ร่วมออกแบบกระบวนการทำงานในโรงเรียนให้เกิดความยั่งยืน และ (3) ร่วมเรียนรู้การทำงานเป็นทีมโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งจากกระบวนการข้างต้น โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องคือ ชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู จะร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based development and management: SBM) ปรับเปลี่ยนวิธีคิด จากการรอรับนโยบายและการ สั่งการเป็นรับผิดชอบในการบริหารจัดการด้วยตัวเองมากขึ้นตั้งแต่กำหนดเป้าหมาย วางนโยบาย จัดสรรงบประมาณดำเนินการและประเมินผลภายใต้การตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน และ มุ่งเน้นการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนตามสภาพจริง (authentic school improvement) โดย เป้าหมายการเปลี่ยนแปลง 3 ส่วนคือ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563 : 10-11)

1.1 เสริมสร้างพลังอำนาจผู้มีส่วนได้เสีย (empowering stakeholder) ให้ชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร และครู สามารถ ร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (School-based development and management: SBM) โดยใช้รูปแบบการบริหาร โรงเรียนด้วย คณะกรรมการเป็นกลไกสำคัญ และปรับ เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นคณะที่ปรึกษา (advisory board) ให้มี ลักษณะการทำงานเป็นคณะผู้ร่วมรับผิดชอบมากขึ้น

1.2 ปรับปรุงระบบการทำงานและเงื่อนไขการทำงานในโรงเรียน (adjust systems and Work conditions in school) โดยเน้นการสร้าง กระบวนการพัฒนาโรงเรียนโดยมีผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลง

1.3 พัฒนาครูเชิงวิชาชีพ (professional development) ให้เกิดชุมชนทาง วิชาชีพ (professional learning Community: PLC) ให้สามารถปรับเปลี่ยนวิธีการสอนและการจัด กระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการเรียนรู้จากปัญหา (problem-based Learning) และการบูรณาการวิชาและทักษะต่างๆ เพื่อ การแก้ปัญหาและค้นหาทางออกในสถานการณ์ชีวิต จริง รวมทั้งสร้าง วัฒนธรรมการทำงานใหม่ที่เน้นการ เรียนรู้ร่วมกัน (collective learning) ให้เกิดขึ้นกับครู

2. วิธีสร้างจิตศึกษาในโรงเรียน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2563 : 12) ได้สรุปวิธีสร้างจิตศึกษาใน โรงเรียน ดังนี้

2.1 องค์ประกอบโรงเรียนจิตศึกษา การจะเป็นโรงเรียนจิตศึกษาได้นั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ

2.1.1 สร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนที่เอื้อต่อความ งามงามคนจิตใจ ในที่นี้หมายถึงการมี สภาพแวดล้อมที่ดี ปลอดภัย ร่มรื่น ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีสัมพันธภาพ ที่ดีต่อกัน รวมถึงการมีวิถี

วัฒนธรรมที่มีเหตุผล ไม่จำเป็นต้องบีบบังคับกัน ทุกคนและทุกหน่วยงาน มีความเข้าใจซึ่งกันและกันและพร้อมให้ความร่วมมือ

2.1.2 การใช้จิตวิทยาเชิงบวก เน้นการเรียนรู้ที่มีความเชื่อว่าทุกคนควรได้รับคุณค่า ความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ไม่มีทลงโทษที่รุนแรง เอื้ออำนวยให้เด็กทำงานสำเร็จทุกชิ้น ช่วยให้เด็กรู้สึก มีคุณค่า รู้จักที่จะให้เกียรติ เชื่อใจ และชื่นชมต่อกัน

2.1.3 การพัฒนากิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดสติ รู้ตัวไว มีสมาธิ กิจกรรมรูปแบบเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงตัวเองกับคนอื่น รวมถึงสิ่งต่างๆ รอบตัว โดย เกิดความผ่อนคลายภายในจิตใจ

2.2 กระบวนการจิตศึกษา กระบวนการจิตศึกษาแบ่งเป็น 3 ช่วง

2.2.1 ช่วงเช้า เป็นการเตรียมสมองเด็กก่อนเรียน 20 นาที ช่วยให้เด็กมีสมาธิ มีสติ รู้ตัว และผ่อนคลาย ไม่เครียด ใช้ฐานใจให้คนเปิดใจก่อนเข้าสู่ฐานหัวด้วยการเรียนวิชาหลัก

2.2.2 ช่วงบ่าย ทำ Body Scan 15 นาที แล้วจึงเข้าสู่การเรียนรู้ภาคบ่าย ซึ่งเป็น การบูรณาการแบบสหวิชา ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ PBL เน้น Active Learning เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงให้ครูเป็นผู้กระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2.3 ก่อนกลับบ้าน กลับสู่ฐานใจอีกครั้งด้วย AAR ทบทวนการเรียนรู้แต่ละวันว่า พบเจอปัญหาอะไรบ้าง และวางแผนสำหรับการเรียนในวันต่อไป มีชั่วโมง Home Room เพื่อแนะแนว เมื่อนักเรียนกลับบ้านครูจะมาทำ AAR กันต่อว่าตลอดทั้งวันที่ผ่านมา เด็กได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง กระบวนการเป็นอย่างไร เกิดปัญหาใดให้แก้ไขหรือไม่

3. การเตรียมความพร้อมให้ครูผู้สอน สำหรับแนวการสอนแบบ PBL

การสอนแบบ PBL อาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ทั้งครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ครูและนักเรียนเรียนรู้ไปด้วยกัน ครูและครูเรียนรู้ไปด้วยกัน หรืออาจจะใช้ทุกข้อนี้รวม กันทั้งหมดเพื่อให้การสอนแบบ PBL สัมฤทธิ์ผลเกิดประโยชน์สูงสุด แต่ก่อนอื่นครูผู้ สอนเองต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ นวัตกรรมการสอนรูปแบบนี้ตามลำดับขั้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563 : 14)

3.1 จัดประชุมหารือในสถานศึกษา ผู้บริหารและครู เพื่อหาทิศทางการสอนแบบ PBL ร่วมกัน

3.2 ระดมความคิด ให้ครูเป็นผู้ตั้งโจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มีความเชื่อมโยงและใกล้ตัวผู้เรียน เช่น ประเด็น ปัญหาในชุมชน

3.3 ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การใช้วัสดุธรรมชาติในชุมชนหรือโรงเรียนให้ผู้เรียนได้ออกไปศึกษาเรียนรู้ในชุมชน เพื่อเกิดประสบการณ์จริง พร้อมทั้งเกิดทักษะชีวิตที่สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้

3.4 ครูผู้สอนเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning: AL เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะการคิด ครูจะไม่บอกคำตอบผู้เรียน แต่ใช้คำถามในการกระตุ้น ให้ผู้เรียนได้คิด

3.5 ครูผู้สอนต้องมีการทดสอบและประเมินผู้เรียนเป็นระยะ ประเมินก่อนเริ่มใช้นวัตกรรม PBL ประเมินระหว่างการใช้นวัตกรรม PBL และประเมินหลังการใช้นวัตกรรม PBL

4. เทคนิคการสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครูแบบมืออาชีพ Professional Learning Community (PLC) กล่าวได้ว่าการใช้ PLC ในโรงเรียนเป็นการพัฒนาครูควบคู่ไปกับการพัฒนาองค์กร รวมถึงตัวผู้เรียนด้วย หัวใจของการทำ PLC อย่างได้ผล ดังนี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563: 17)

4.1 สร้างความเป็นชุมชนในโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัยของครูและเด็ก เป็นพื้นที่ การแลกเปลี่ยนความรู้ มีการใคร่ครวญวิธีการทำงานของตนเองร่วมกัน และมีวิถีที่มีเหตุผลคงเส้นคงวา เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

4.2 สร้างกิจกรรมให้ชุมชนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน ได้แก่การสร้างเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดฐานกิจกรรมในห้องเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยองค์ประกอบของการทำวงแลกเปลี่ยน ความรู้ (วง PLC) จะต้องมีการฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังอย่างเคารพกัน และมีการสะท้อนกันอย่างมีเหตุผลที่สำคัญกิจกรรมนี้ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดเป็นวิถีปฏิบัติทุกสัปดาห์ จึงจะเกิดเป็นชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อสังเกต

- ทำไมถึงเรียกว่า “วง” PLC เพราะทุกคนนั่งอยู่ในระนาบเดียวกันทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู จัดให้นั่งเป็นวงกลม มีเบาะรองนั่ง ใครอยากกินอะไรก็นำมากินได้ ไม่ใช่เป็นทางการ ไม่ต้องมีหัวข้อ พอแค่นี้มีผู้นำวง

- ทำไม วง PLC จึงได้ผลดีในบางครั้งการแก้ไขปัญหาของครูท่านเดียวอาจไม่สามารถพัฒนาเด็กได้เต็มที่ ครูสามารถนำปัญหาการพัฒนาเด็กมาพูดคุยในวง PLC แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ ครูในระดับชั้นต่างๆ นำแนวคิดของครูมาเรียนรู้กัน เมื่อครูทุกคนเปิดใจร่วมกันพัฒนา เด็ก มีเป้าหมายคุยกันในวง ผลที่ตามมาก็จะแสวงหาแนวทางการพัฒนาเด็กได้ดีกว่าเดิม

5. วิธีการประเมินผล หลักการสำคัญที่ใช้ในการประเมินคือ การประเมินตนเอง (Self - Assessment) ของโรงเรียน เพื่อทบทวนกระบวนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดโรงเรียน สุขภาวะทั้ง 5 องค์ประกอบ สรุปดังนี้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563: 20-22)

5.1 วิธีการประเมินโรงเรียนจะจัดประชุมคณะครูเพื่อระดมสมอง หาฉันทามติของ ที่ประชุม เพื่อให้ได้ข้อสรุปแต่ละองค์ประกอบว่าโรงเรียนอยู่ใน ระดับใด มีภาพรวมอยู่ในระดับใด

5.2 การประเมินแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

5.2.1 การประเมินผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน แบ่งออกเป็น 6 ด้าน จาก 20 ตัวชี้วัดได้แก่ 1) มีทักษะการเรียนรู้ 2) มีทักษะชีวิต 3) มีทักษะสุขภาพ 4) ความเป็นพลเมือง 5) มีสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 6) มีคุณธรรมจริยธรรม โดยจะแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับเพิ่มขึ้น หมายถึง จำนวน นักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้นเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้นหลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

ระดับเท่าเดิม หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้นยังไม่มีเปลี่ยนแปลงหลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

ระดับลดลง หมายถึง จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลงหลังการพัฒนาโรงเรียนสุขภาวะ

5.2.2 การประเมินกระบวนการพัฒนาสุขภาวะของโรงเรียน การประเมินระดับการพัฒนาของโรงเรียน แบ่งเป็น Rubric 4 ระดับได้แก่

ระดับ 1 เริ่มต้น Beginning

ระดับ 2 ก้าวหน้า Progressing

ระดับ 3 ปรากฏผล Accomplished

ระดับ 4 ระดับเป็นต้นแบบ Exemplary

โดยจัดการให้คะแนนในหัวข้อองค์ประกอบทั้ง 5 ผู้เรียนเป็นสุข /โรงเรียนเป็นสุข สภาพแวดล้อมเป็นสุข /ครอบครัวเป็นสุข /ชุมชนเป็นสุข จากนั้นวัดผลโดยดูจากคะแนนรวมในด้านต่างๆ ว่าผลคะแนนออกมาอยู่ในระดับใด

6. เทคนิคการลำดับวิธีสังเกตการเปลี่ยนแปลง ของผู้เรียนเป็นระยะจาก Learning by doing

6.1 กำหนดโจทย์หรือหัวเรื่อง หลังจากนั้นให้ครูสังเกตและกระตุ้นให้เด็กคิดผ่านการสร้างแรงบันดาลใจด้วยวิธีต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมตัวอย่าง ดุกลิป จนผู้เรียนเกิดคำถามว่าสิ่งเหล่านั้นเชื่อมโยงกับตนอย่างไร อะไร คือสิ่งที่รู้และยังไม่มีรู้ ให้ผู้เรียนเขียนสิ่งที่อยากรู้ออกมาเป็นประเด็นคำถาม จากการคิด เดียวเป็นการจับคู่ จากการจับคู่สู่การคิดเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยกันจับประเด็นหัวเรื่องร่วมกัน

6.2 ออกแบบวางแผนการเรียนรู้ ครูจะต้องพิจารณาว่าสิ่งใดที่เด็กควรรู้และต้องรู้ มีตัวชี้วัดตัวไหนที่สัมพันธ์เชื่อมโยง กับหัวเรื่องที่เด็กเลือก และตัวชี้วัดใดที่เด็กไม่ได้เลือก

6.3 ทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ การเรียนในห้องเรียนได้ความรู้ การเรียนนอกห้องเรียนได้ความจริง เมื่อเด็กเริ่มลงมือ ปฏิบัติ ต้องมีการทดสอบเป็นระยะถึงความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ทำ ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นของ กิจกรรม ความเปลี่ยนแปลงรอบด้านของเด็ก ทั้งเรื่องของความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม ที่แสดงออกมารวมถึงความพึงพอใจที่ได้ร่วมกิจกรรมนั้นๆ สรุปลองค์ความรู้ที่เด็กเรียนรู้ว่า ได้อะไรนำไปปรับใช้ได้อย่างไร และมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นหรือไม่

การจัดแสดงผลงานนักเรียน เมื่อการเรียนและกิจกรรมจบควอเตอร์ กิจกรรมแสดงผลงานเป็นอีกตัวแปรที่จะช่วยสรุปองค์ ความรู้โดยทางโรงเรียนจะเชิญผู้ปกครองทุกคนมาที่โรงเรียนเพื่อชมผลงานและกิจกรรมของเด็กที่ ได้เรียนรู้บูรณาการในช่วงระยะเวลานั้นแล้วให้ผู้ปกครองร่วมประเมินผลงานและพัฒนาการของ เด็ก ภายหลังที่ได้ปรับการเรียนการสอน รวมถึงเชิญกรรมการสถานศึกษาและภาคีต่างๆ ในชุมชน เข้าร่วมชม

ผลงานของนักเรียนด้วย การจัดประชุมกรรมการสถานศึกษาและประชุมครูผู้ปกครองถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสรุปทิศทางการเรียนการสอนที่ปรับสู่โรงเรียนสุขภาวะ ค้นหาแนวทางการพัฒนาต่อเนื่อง รวมทั้งแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นเพิ่มเติม (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2563 : 23)

สรุป จากแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาวะของ สสส. ข้างต้น ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นข้อมูลและ แนวคิดสำคัญในการกำหนดกรอบการดำเนินงานและบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาวะเพื่อให้มีความ เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทนักเรียน พัฒนาการเรียนรู้ของวัยและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีด้านการจัดการ โรงเรียนสุขภาวะเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2542). **คู่มือการควบคุมและป้องกันภาวะโภชนาการเกินในเด็กนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- กรมอนามัย. (2543). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ**. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ประวิต เอราวรรณ์.(ออนไลน์).**คู่มือการประเมินตนเองของโรงเรียนสุขภาวะ**.สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2565 จาก: http://www.ires.or.th/wp-content/uploads/2015/07/ires01_manual.pdf
- บวร งามศิริอุดม. (2542). **การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ลักขณา เต็มศิริกุลชัย และสุชาดา ตั้งทางธรรมะ. (2541). **ภาคีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2563). **โรงเรียนสุขภาวะ การศึกษาแบบนวัตกรรมยุคใหม่**. มปท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2563). **มาตรฐานการศึกษาในสถานการณ์โควิด-19**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). **มาตรฐานการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- Editor. (1989). **American Journal of Health Promotion**. 4(1).
- Ottawa Charter for Health Promotion. (1986). **Health Promotion**. n.p.
- Health. (2016). **Listeriosis fact sheet**. Retrieved from <http://www.health.nsw.gov.au>